

3. Бугаев А.И. Методика преподавания физики в средней школе: Теорет. основы: Учебное пособие для студентов пед. институтов по физ.-мат. спец. – М.: Просвещение, 1981. – 288 с., ил.
4. Гончаренко С.У. Конкурсні задачі з фізики. – К.: Вища школа, – 1979. – 145 с.
5. Івах І.В., Кікець М.Г., Килимник М.А. Методика розв'язування задач з фізики. – К.: Радянська школа, 1969. – 366 с.
6. Касперський А.В., Богданов І.Т. Електрика і магнетизм. Збірник задач, вправ і тестів. Практикум. – К.: Четверта хвиля, 2006. – 248 с.
7. Кучерук І.М., Горбачук І.Т. Загальна фізика. Електрика і магнетизм: Навчальний посібник / За заг. ред. В.Й. Сугакова. – К.: Вища школа, 1990. – 367 с.
8. Остроухов А.А., Стрижевський В.Л., Цвелих М.Г., Цяшенко Ю.П. Розв'язування задач з курсу загальної фізики. – К.: Радянська школа, 1966. – 502 с.
9. Панчевний Б.І., Свергун Ю.Ф. Загальна електротехніка: теорія і практикум: Підручник. – К.: Каравела, 2004. – 440 с.
10. Сахаров Д.І., Косміков І.С. Збірник задач з фізики. – М.: Учпедгиз, 1956. – 279 с.
11. Фізика. Завдання для тестової перевірки знань, умінь і навичок випускників загальноосвітніх шкіл, ліцеїв та гімназій. – К.: Абрис, 1993. – С. 49 – 75.
12. Чертов О.Г., Воробйов А.О., Федоров М.Ф. Задачник з фізики. – М.: Вища школа, 1973. – Випуск 3. – 506 с.
13. Електрика та магнетизм. Навчально-методичний посібник для самостійної роботи / За ред. М.І. Шута / М.І. Шут, О.М. Сташкевич, А.В. Касперський, Т.Г. Січкара / К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2002. – 236 с.

УДК 371.32+81'243

І.В. Валусьва

АКТУАЛЬНІ НАПРЯМКИ ФОРМУВАННЯ ФОНЕТИЧНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Оволодіння технологіями формування англомовної фонетичної компетенції молодших школярів необхідно для діяльності майбутніх учителів іноземної мови початкової школи.

Technologies' mastering of the forming of English phonetic competence of the youngest pupils is necessary for the activity of future teachers of foreign language in primary school.

Сучасні проблеми початкової освіти в галузі викладання іноземної мови передбачають новий підхід до підготовки майбутніх фахівців. Основні вимоги до професійних якостей, знань і вмінь фахівця, які необхідні для успішного виконання професійних обов'язків, – кваліфікаційна характеристика вчителя. Сучасна тенденція, характерна для загальної професійної підготовки майбутнього вчителя, не може не стосуватися його методичної підготовки [2]. Найважливішим фактором підготовки вчителя іноземної мови (англійської) є методичний аспект з урахуванням теорії та практики [1]. Учитель повинен не тільки добре знати ту мову, якої навчає, але крім того, бути лінгвістом-теоретиком. Розуміння основних етапів розвитку методики навчання англійської мови та основ теорії формування комунікативної компетенції учнів – є складниками теоретичної підготовки майбутнього фахівця. Необхідно зазначити, що викладання англійської мови, особливо для молодших школярів, має свої особливості. Так, сама учбова дисципліна відрізняється від багатьох учбових предметів немовного циклу, які мають за мету вивчати, наприклад, ті або інші явища.

Теоретична підготовка майбутніх учителів містить у собі розуміння як основних етапів розвитку методики навчання англійської мови, так і основи теорії формування комунікативної компетенції учнів [3]. Остання складається із мовної (лінгвістичної) компетенції, до якої входить фонетичний аспект. Так, навчання фонетичного матеріалу або

формування фонетичної компетенції передбачає оволодіння студентами основними вміннями та слухо-вимовними, ритміко-інтонаційними навичками. У процесі навчання навички вимови формуються поетапно та мають характеризуватися якостями автоматизованості, сталості й гнучкості.

Необхідно конкретизувати постановку проблеми, яку можна вирішувати протягом навчального процесу у початковій школі – це створення системи саме фонетичної підготовки студентів до роботи вчителя англійської мови в початковій ланці з урахуванням досвіду такої підготовки, а також сучасних тенденцій в галузі освіти.

У руслі досліджуваної нами проблеми сучасні вчені (С.Ю.Ніколаєва, С.В.Роман) допомагають аналізувати стан утворення та систематизації формування фонетичної компетенції вчителів англійської мови.

Мета даної статті міститься у визначенні актуальних напрямків формування англомовної фонетичної компетенції студентів як майбутніх вчителів початкової школи.

Завдання, які ставляться до студентів протягом навчання фонетичного матеріалу англійської мови на початковому рівні: ознайомитися з метою і змістом навчання фонетики англійської мови; навчитися проводити методичний аналіз звуків англійської мови з урахуванням їх методичної типології, складати вправи для розвитку фонематичного та інтонаційного слуху учнів, складати вправи для формування слухо-вимовних (артикуляційних та ритміко-інтонаційних) навичок, планувати і проводити фрагменти уроків з навчання вимови, а також добирати матеріал для проведення фонетичної зарядки.

Основні цілі, які досягаються на визначеному етапі розгляду поставленої проблеми це:

- освітня і розвиваюча цінність навчання іншомовного фонетичного матеріалу;
- урахування основних принципів при роботі з іншомовним фонетичним матеріалом;
- забезпечення мотивації ознайомлення з новим фонетичним матеріалом, а також мотивів кожного завдання і вправи при організації тренування.

Навчання іноземної мови як засобу спілкування потребує цілеспрямованої уваги до формування та розвитку фонетичних вмінь та навичок учнів, основи яких мають бути закладені в початковій школі. Відповідно учитель англійської мови початкового рівня навчання повинен уміти сформулювати у молодших школярів іншомовну фонетичну компетенцію.

Певний фонетичний мінімум знань та навичок оперування цими знаннями сприяє взагалі формуванню мовної компетенції. Змістова частина цієї компетенції міститься, наприклад, у розвитку наступних фонетичних завдань початкового рівня навчання: знати основні правила орфографії та читання; писати букви англійського алфавіту; знати всі букви англійського алфавіту та буквосполучення; засвоїти знання про наголос та вимову окремих звуків та звукосполучень.

Таким чином, початкова школа передбачає правильно вимовляти та розрізнявати всі звуки англійської мови, дзвінко вимовляти кінцеві дзвінки приголосні, уникати пом'якшення приголосних перед голосними, враховувати словесний та фразовий наголос, володіти інтонацією певних типів речень, а також вміти записувати транскрипцію англійських слів.

Ураховуючи чутливість молодших школярів до фонологічних характеристик мовлення, їх необхідно привчати спостерігати за англійською вимовою вчителя. Саме достатня фонетична культура вчителя і методично правильна організація спостереження сприяють розв'язанню основних проблем оволодіння англійською фонетикою початкового рівня навчання: енергійний характер мовлення, поява звуків, які відсутні у рідній мові, особливе промовляння кінцевих приголосних та ритміко-мелодійне оформлення речень, незвичне звучання англійських звуків. Неможливо опрацьовувати іншомовну вимову без урахування основних фонетичних аспектів артикуляції та інтонації рідної мови [5]. Відомі вчені (В.О.Васильєв, С.Ю.Ніколаєва, Н.К.Скляренко) пропонують звертати увагу на методичний принцип зіставного аналізу фонологічних систем рідної та іноземної мови.

Наприклад, виразно декламувати віршики (English Rhymes for Children) з послідовним перекладом на рідну мову для розуміння особливостей іншомовного ритму. Також можна визначити і приділяти особливу увагу фонетичному вправлянню: опрацювання нових звуків в іграх, навчання дидактичного диригування та відбивання ритму фраз, що промовляються, як засобів оволодіння ритмом та іншомовною інтонацією у процесі рольової гри, проведення різних конкурсів з декламування, підготовки звукового листа та інші [4].

Робота на фонетичному рівні має бути тісно пов'язана з оволодінням лексичного матеріалу: запис нових лексичних одиниць з транскрипцією і виконання імітаційних вправ. Фонетичне опрацювання нової іншомовної лексики сприймається в іграх, наприклад, як мета їх наступної діяльності. Формування комунікативної основи іншомовного спілкування залежить від інтенсивності навчання фонетичного матеріалу у початковій школі. Для цього можуть бути корисними різні тренувальні прийоми (відбивати ритм фраз, що промовляються, зміна модуляції голосу, використання музики з відповідним ритмом, а також ігрові прийоми: конкурси, змагання, інсценівки (віршів, пісень), рольові ігри).

На заняттях з методики викладання іноземної мови можна запропонувати студентам як майбутнім учителям наступні завдання:

- визначити мету та зміст навчання вимови у школі з різними підходами до навчання вимови;
- ознайомити учнів з новими звуками англійської мови та автоматизація дій молодших школярів з ними;
- записати види вправ та приклади до них: для формування фонематичного слуху й для формування артикуляційної навички;
- ознайомити учнів з новими інтонаційними моделями та автоматизація дій учнів з ними;
- записати види вправ та приклади до них для формування інтонаційного слуху, для формування інтонаційної навички;
- удосконалити слухо-вимовні навички учнів на початковому ступені навчання;
- використати фонограми у навчанні вимови.

Таким чином, система формування англомовної фонетичної компетенції майбутніх учителів має отримати свою реалізацію у відповідній площині навчальної діяльності. Актуальним залишається формування фонетичної навички, яка передбачає перебудову звичної артикуляції на основі встановлення розбіжностей у вимові звуків у рідній мові та іноземній, формування фонематичного слуху, а також оволодіння технікою вимови іншомовних звуків у слові, словосполученні, реченні та в мовленнєвому потоці в процесі говоріння та читання. Оволодіння іншомовною інтонацією передбачає формування аудитивних навичок сприйняття інтонаційного малюнка в процесі говоріння та читання.

Перспективами подальших наукових розробок у даному напрямку є вдосконалення системи фонетичної підготовки студентів як майбутніх учителів, звертання особливої уваги щодо самостійної підготовки студентів: виконання креативних завдань, аудитивних вправ, а також спрямування навчальної діяльності студентів на формування вмінь та навичок іншомовної комунікації та фонетичної компетенції.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бігич О.Б. Формування у студентів методичної компетенції вчителя іноземної мови початкової школи // Іноземні мови. – №2. – 2002. – С.27-31.
2. Бондаренко О.Ф., Бігич О.Б. Сучасні тенденції професійної підготовки вчителя іноземної мови для початкової школи // Іноземні мови. – №4. – 2002. – С.48-51.
3. Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах / Кол. авторів під керівн. С.Ю.Ніколаєвої – К.: Ленвіт, 2002. – 328 с.
4. Роман С.В. Методика навчання англійської мови у початковій школі: Навчальний посібник. – К.: Ленвіт, 2005. – 208 с.
5. Роман С.В. Реалізація методичного принципу врахування рідної мови у навчанні англійської мови дітей молодшого шкільного віку // Іноземні мови. – №4. – 2003. – С. 48 – 52.